

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Dr. Franciscy Lajos
felelős szerkesztő távollétében
a szerkesztésért felelős:
Dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.
Hirdetések árai: Egy háromsoros petitsor ára 16 fillér.
Többszöri közlésnél árkedezmény.
Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fl.

Külföldi tanulság.

Érdekes fordulat áll küszöbön a német birodalom parlamenti viszonyaiban.

A birodalmi *centrumpártot*, mely az 1907-iki választások óta a kormányhatárolomban részes pártok körén kívül áll, visszahívogatják. A hívogatás a konzervatív táborból indult ki s a felvetett eszmének magában a porosz királyi kormányban is szilárdan kitartó hívei vannak.

Közismeretes, hogy az 1907-iki választások érzékeny vereséget okoztak a szociáldemokratáknak, ellenben megerősítették a konzervatív és a liberális pártokat. Bülow kancellár ezt az eredményt nagy igyekezettel sietett kihasználni az általa meggyűlölött centrum ellen, melynek megtörésére hihetetlen erőfeszítéseket tett, de teljesen sikertelenül. A centrum régi erejének teljében került vissza a parlamentbe.

Bülowot ez a sikertelenség csak annál inkább buzdította, hogy a megszaporodott konzervatív és liberális frakciókból egy kormánypárti többséget hozzon össze. Így jött létre a konzervatívok és liberálisok szövetsége, az úgynevezett Block, mely ma a kormány háta mögött áll, helyesebben csak állott, mert szakadozni kezd.

A világhosszút a sötétséggel nem

lehet egyesíteni. Kancellárok és hadvezérek erre épp oly képtelenek, mint a parlamenti pártok vezérei. A konzervatív politikai állásfoglalás lépten-nyomon beleütközik a liberális pártok programpontjaiba, még inkább törekvéseibe. Ezt kellett a német konzervatívoknak is tapasztalniok, a kik rövid másfél év alatt úgy jól laktak a liberálisok szövetségével, hogy most már kézzel-lábbal elkiváncokoznak tőlük.

Két fontos kérdés lépett előtérbe a német politika útján. Az egyik a választói reform, a másik az új adójavaslat. Mind a két kérdés alapelveire nézve mélyreható ellentétek merültek fel a konzervatívok és a liberálisok között, melyeknek kiegyenlítésére nincs remény. A Block széthullása ilyképp elkerülhetetlen, de most már az az égető kérdés kopogtat az ajtón, hogy a Block felborulása után, hogyan alakuljon meg az új kormánypárt?

Bülow kancellárt ez a kérdés a nordeineyi tengerhullámok között épp úgy nyugtalanítja, mint a hogy nem hagyott neki békét a kancellári hivatal dolgozó szobájában. Arra, hogy a centrumhoz közeledjék, nem vezetheti őt rá a büszkesége; hogy pedig a centrum nélkül próbáljon meg egy újabb kormánypárti alakulást, abhoz gyenge.

Ilyen körülmények között az egész

dolgot a porosz királyi kabinetre bízta, s a míg ez a centrummal és a konzervatívokkal szorgalmasan tárgyal, azalatt a kancellár nem mutatkozik a belső politika szemhatárán, mintha nem is léteznék. Megható látvány ez az eltűnés, olyanforma, mint a durcás gyereké, a ki rossz fát tett a tűzre, azután az ajtófüggöny mögé búvik, mialatt az anyja közbenjár érte az apánál.

A liberális lapok persze dühöngnek a konzervatív frakciók és a centrum között készülő szövetség ellen, egyes konzervatív sajtó-organumok is megeresztenek egy-egy „simpfelést”, melyben azután a saját vezéreikről sem irnak valami kiméletes módon; a kormányhoz közel álló lapok rokonszenveznek a tervvel és nagy jóindulattal írnak a centrumról, a katolikus sajtó méltóságos nyugaltsággal és fölényvel várakozó álláspontra helyezkedik.

A német birodalom parlamenti viszonyainak ezen a közel jövőben várható fordulatából, azt az érdekes és értékes tanulságot vonhatjuk le a magyarországi parlamenti helyzetre nézve, hogy liberális és konzervatív elemeknek az egyesüléséből *tartós erejű* kormánypárti többséget alkotni, merő lehetetlenség. A koalíció is csak azért tartott ki immár harmadfél évig

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

A sárosfalvi tanítónő.

Mozgóképek.

— Irta: Lászlófi. —

III. Akiből ügyvéd is lehet.

Babonás emberek azt tartják, ha valaki olyan szobában, melyben először alszik, megszámlálja a padlás-gerendákat, mindazt megálmodja, a mi vele a közel jövőben történni fog.

Magda is ezek közé a babonások közé tartozott. Mint általában minden nő, legyen az asszony, vagy leány, már természeténél fogva rajong a misztikusért; úgy ragaszkodott ő is feltétlen bizalommal a jövőmondónak ismert álom jóslásaihoz. Nem egyszer órák hosszat is eltanakodott álmoskönyvével azon, mit jelent, ha ő álomban jó tejszínháros jegeskávéét evett? Az elmés álommagyarázó ezt a talányt többnyire ilyen formán fejtette meg: Jegeskávé nyáron jó, télen rossz. Úgy hiszem, ebben van valami igazsága.

Most is ott ült az ablak előtt, s kezében himző kerettel elgondolkozott a gerendaolvasással

kombinált álom eredményén, de hasztalan. Sehogy sem tudott nyitjára jönni annak a két kakasnak, melyeket álomban látott, s melyek egy ostoba jércéért életre-halálra verekedtek. Persze, nem volt kéznél Clair párpaj kódexe. Abból minden bizonnyal megtudhatta volna, hogy azt a két boldog kakast más néven alkalmasint kifogástalan szentléménnek hívják.

Elmélkedésében Gitta a jegyző kisasszony zavarta meg, aki nagy vígan nyitotta rá az ajtót és már is ott csüngött a nyakában. Számos hatalmasan cuppanó evikipuszi után végre szóhoz jutottak. Előbb azonban mint két igaz, jó barát-nőhöz illik, alaposan végigmustrálták egymás öltözékét. A jegyzőkisasszony kezdte:

— Nini Dusi, hát mégis csak te vagy. Ha tudtam volna, már tegnap este itt lettem volna a nyakadon. De én sehogy sem akartam hinni, hogy te volnál az a Whajczy Magda. Az új tanítónő. Be szép is vagy te Dusikám . . .

És így tovább — egy teljes óra hosszáig. Alig értették egymás szavát, de hogy más sem értett volna abból a szóáradatból, ami itt lefolyt semmit, az is bizonyos.

Mikor azután nagysokára alább hagyott a gőz, s miután öt hosszú év történetét egészen

Tüzér uram esteig nagy lelkiismeretesen letárgyalták, megkezdődött a kritika. Sorra vették Sárosfalva notabilitását és Gitta így látatlanba bemutatta őket Magdának. Épen Mokány uramnál tartottak, amikor a jegyzőkisasszony hirtelen felugrott.

— Itt megy épen a kedves!

Egyszeriben kitérült az ablak és csak szólitgatni kezdte nagy buzgón az arra menő jegyzőbojtárt.

— Mokány úr! Édes Mokány úr nem hallja? Kerüljön csak beljebb. Amúgy is kell, hogy megvizitelje az új tanítónőket. Gyűjjön csak, gyűjjön!

Becsapta az ablakot és az álmélkodó Magda felé fordulva magyarázta:

— Ez azután a gavallér drágám. Majd meglásd. Nincs külön hét ha . . . Csitt! Már itt van.

Kopogtak és mély hajlongásoktól kísért hetszeres kisztihand közben belépett Sárosfalva büszkesége. Így első látásra ugyan senki sem mondta volna, hogy ez a felszeg, tentás ujjú, kitérdelt nadrágos alak volna az, kinél nincs külön hét ha . . . A látszat azonban gyakran csal. Megszólt:

— Kisztihand nassádkám. Bocsánat, hogy így betolakodtam, de hát Gitta nassám lesz oly

és valószínűleg kitart az országgyűlés feloszlásáig, mert összetételében a konzervatív elemek túlsúlyban vannak. Ám bár így is a liberális frakciók a kormánynak és a parlamentnek, mint annyiszor láttuk, sok nehézséget okoznak.

Ha azonban körülbelül egyforma volna a koalíció liberális és konzervatív elemeinek az erőaránya, az egész alakulás már régen felbomlott volna.

A konzervatív szellemű politikusok, a kik az alkotmánypártban és a függetlenségi pártban is szép számmal vannak — a néppártot egész összességében ezekhez számítjuk — végzetes hibát követnének el, ha egy olyan alakulásnak a létrejöttét támogatnák, melyben a konzervatív és a liberális elemek egyenlő erővel, vagy számot tevő befolyással szerepelnének. Homokra építenék a kormánypárti többséget, melyet a vélemény-összetűzésnek legelső árja menten elsodorna.

Katolikus Magyarország.

A történelemben alig találunk művet, mely lassabban készült volna, mint a katolikus Magyarország. A mai nemzedék még pályás gyermek volt mind a már beszélték róla apái. Most mi beszélünk róla, míg egy újabb nemzedék fog fölcseperedni.

S mily szépen tudunk róla szólni. A katolicizmus alvó oroszán. Ha fölébred, a tíz millió katolikus fog uralkodni az országban, nem a bevándorolt töredék.

A katolicizmus termőföld. Csak befektetés és szorgalom kell hozzá, hogy milliók erkölcsi és anyagi jóléte viruljon rajta.

Büszke palota a katolicizmus. Csak az idők porát kell letisztogatni róla s a keresztény kultúra teljes pompája ragyog föl előttünk.

De az oroszán csak nem ébred föl. A termőföld tovább is paragon hever. A palotát hatalmas oszlopok helyett korhadó tuskók támogatják s divatját multa dísz ékíti.

Mi kellene hozzá, hogy mindez másképp legyen. A régi szabású emberek talán meg is ijednek, ha azt mondom, egy kis szocializmus. Ne gondoljuk, hogy a szocializmus a tudatlan tömeg lázadása s leghűbb kifejezője egy ittas

szíves és bemutat, — de már folytatta is — Mokány Bernácus vagyok szolgálatjára.

Sárosfalván mint úgy látszik, ez a hivatalosan elfogadott bemutatkozási formula.

Magda csak nézett jobbra, nézett balra, s nem tudta mit szóljon, végre is helylyel kínálta meg Bernácus uramat. Az leült nagy szertartásosan s megkezdődött közte és a jegyzőkisasszony között a diskurzus ilyenformán:

— Szép idő van odakünn.

— Szép.

— Tegnap azt hittem, hogy esni fog.

— Pedig nem . . .

Magda már-már azt hitte, hogy most a sajtra és a felmenő rokonságra kerül a sor, azért hát hirtelen közbevágott.

— Mondja csak Mokány úr, mikor is lesz az a híres ünnepség, amelyre tegnap este olyan szépen meghívtak?

Mokány úr először elpirult — ez Tüzér uram helyett történt — majd így kezdte:

— Hát csókolom a kisztihandját, az lesz ám a valami. Olyan parádét még nem pipált ez a község.

— Hallom, lesz disznótor, versenyevés, sőt számverseny is — szólt közbe pajzánkodva Magda.

munkás-csoport. Egészen más a szocializmus. Olyas valami, a mivel mindenki megbarátkozhatik, a ki a jónak nem ellensége.

A szocializmus a kor szükségletét fölismerő emberek szövetkezése, hogy tudásukat, munkájukat s vagyonukat fölhasználva, egyetértve és összetartva saját közös javukra törekedjenek. Ez mindenütt szükséges, hol nem akarnak pusztulást, hanem egészséges fejlődést, korszerű haladást. Azért mondom, hogy a magyar katolicizmusnak is szocializmus kell.

A keretek megvannak hozzá. A nagyszámú katolikus körök a folyton szaporodó szociális egyesületek s a katolikus népszövetségnek nem sokára minden községben megtalálható alakulásai. A mint tapasztaljuk az elsőbe az értelmiség, a másodikba az ipari munkás, a harmadikba a vidék népe sorakozik és pedig oly készséggel, mely csak a katolikus meggyőződésből származhatik.

Jobb volna, ha egy táborba tömörülne a katolikusok az egész országban, nem téve különbséget ur és munkás között, de nálunk oly sok akadály van még a kasztrendszer megszüntetésének, hogy a társadalom e hármass csoportosulását s az egyéneknek azokban való tettségű elhelyezkedését egyelőre el kell fogadnunk.

A fő dolog az volna, hogy a szociális kereteknek szociális tartalmuk is legyen a fent irt értelemben. S nálunk a katolicizmusnak épen az a hibája, hogy ez a tartalom hiányzik.

Nincs meg a tudás fölhasználása. Városonkint, községenkint találunk köröket, egyesületeket s így lesz az a népszövetséggel is, hol a katolikus ügyek iránti érdeklődés, azoknak ismertetése, s a róluk kívánatos tanácskozás helyett az unalomig menő szórakozás folyik. A tagok birtokában levő szellemi tőke, mely akár bajaink orvoslásánál, akár érdekeink előmozdításánál kitűnő szolgálatot tehetne kihasználatlanul hever. Annnyira benne vagyunk abban a téves tudatban, mely a katolicizmushoz nem kíván egyebet a tisztességes szórakozásnál, hogy sokan ezzel szokták bizonyítani erős katolicitásukat.

Ennek az állapotnak részben az egyes szervek vezetőiben van oka, részben ott, hogy nálunk hiányzik a felsőbb egységes irányítás, mely az egyes szerveket rendeltetésükre, feladataikra figyelmeztetné s megértetné velük, hogy oly katolikus intézmény, mely célját feleli, rosszabb a semminél.

Nincs meg továbbá a keretekben a munkaerő fölhasználása. Az összes társadalmi ügyekkel nálunk a fehér asztalnál szoktak végezni. Tüzes

Bernát komolyan válaszolt.

— Az se lesz kutya, de hát az mind csak subick. Tetszik tudni bliktri a Maxibálhoz képest.

— Ugyan úgy-e?

— Úgy biz' a, mert hát, hogy is mondjam, az lesz a sarki fény. Álarcos, jelmezes táncost. Én rendezem. Reméllem nassádkám is ott lesznek?

— Ott leszünk, persze hogy ott leszünk! — csacsogta mohón Gitta.

Bernát felkelt, vette a kalapját és indult.

— Bocsánat, de vár a princim, s még megharagszik, ha elkésem. Már úgy is csak korhely, sviháknak nevez.

— Lehetetlen!

— De igaz. Komolyan mondom, — s azzal csak hátrálni kezdett. Hétszeres kisztihand. Egy fél fordulat balra — és Bernácus uram arra szoros viszonyba került az ajtófélfával. Valamit morgott, a mi ép úgy lehetett „pardon“, mint valami hasonló hangzású fogalom, a mivel talán önmagát akarta megtisztelni. Távozott.

Gitta áhitattal nézett utána, s egy nagyot sóhajtván Magdához fordult:

— Mit szólni hozzá? Még ügyvéd is lehet belőle.

lelkesséssel beszélnek itt a magasztos célokról, de ha tette kerül a sor, azok az utolsók, kik legjobban verték a mellüket. Kitűnik, hogy csak beszélni akartak, de nem mondani is valamit, még kevésbé van szándékuk cselekedni.

Inuét van az, hogy úgy a körökben és egyesületekben, mint azokon kívül az a társadalmi munka, mely a katolikus érdekeket szolgálja, néhány ember vállaira nehezedik. Ezek azután, hogy legalább némi eredményt elérjenek a szabad idejükről és szórakozásukról is kénytelenek lemondani s nem vesznek részt azon ugynevezett barátságos összejövetelekben sem, mikkel a többiek oly rendkívül sokat vélnek elérni a kath. ügyek terén. S társadalmunk a helyett, hogy ezt belátná és elröstelkednék saját nembánomsága miatt, megbotránkozik azoknak elzárkózottságán.

A katolikus társadalmi organumoknak évről-évre a megoldandó föladatak egész sorát tartalmazó programmal kellene föllépniök a tisztikaroknak, bizottságoknak s tagoknak a keresztülvitelben, komolyan és buzgón közreműködniök s az eredményről a közgyűléseken beszámolniök. Ha ebben a munkában találkoznak az egyházi és világi elem gyakran és nagy számban, többet tehetnének, mint azzal az egyetértéssel és összetartással, mint a barátságos összejöveteleknél hangsúlyoznak. Akkor az évi beszámoló nem úgy szólna, tartottunk 8 választmányi gyűlést, 12 mulatságot s ennyi túlkiadásunk van, hanem mozgalmat indítottunk ezen kath. ügy mellett, megvédtük a kath. érdeket itt, győzelemre vittük a kath. célt amott. Ilyenről azonban szó sincs nálunk.

Nincs még a vagyoni helyzet előnyeinek fölhasználása. S itt kettős baj is van. Egyrészt az, hogy a kath. célokra kevesen áldoznak. A kinek nincs, mind azt mondja: én adnék. A kinek van, az rosszalja azt, a mit más ad. Ha itt-ott nagyon szorongatja a közvéleményt, hivatkozva a katolikus célok koldus helyzetére s az ő nagy vagyonára, azt mondja, nem vagyok szűkeblű, csak azért nem adok, hogy alapítványt tehessek halálom után.

Ez azonban a kisebb baj. Azok az alapítványozó urak kevesen vannak s az elve adakozók, ha kevesen vannak is, sokat áldoznak a társadalmi intézményekre.

Nagyobb baj az, hogy az adakozásból létesült intézmények, körök, egyesületek vagyoni képességüket saját erejükből is nem fejlesztik, hanem végtelen időig a társadalom költségén akarnak fennállni és működni. A tagsági díjon kívül, melyet a legkisebb összegre szorítanak, egyéb jövedelmi forrásra nem is gondolnak, a befolyó jövedelmet pedig egy éven belül teljesen elköltik. S mikor a jótékony támogatás csökken, vagy újabb célok felé fordul, a kör vagy egyesület válságos helyzetbe kerül.

Ez pedig lényeges hiba. Az a közmondás, hogy minden dologhoz három eszköz szükséges, s mind a három pénz, az egyesületeknél igazolt. Oly kör vagy egyesület, mely hatalmas vagyonnal rendelkezne, nagyobb tekintélyvel vezetne a tagokat, hathatósabban működhetnének kifelé és sok oly üdvös tervet valósíthatna meg könnyen és sikerrel, milyenre a tengődő szegénysorsu kör vagy egyesület nem is gondolhat.

Ha tehát komolyan óhajtjuk, hogy a katolikus Magyarország nagy műve létrejőjön valaha, legelőször is számoljunk azzal a ténnyel, hogy most a társadalmi átalakulás forrongó korszakában a társadalmi tevékenység legalább is oly kötelesség, mint egyéb hivatalunk betöltése. Nem egyesek kedvtelése, hanem mindenkire váró munka.

E társadalmi munkának adjon a felsőbbesség határozott irányt és alkalmas vezetőket, kik a körök, egyesületek tudását, muukáját összegezzék s fölhasználni képesek, s maguk előljárva az egész testületet egyik föladata elvégzése után a másikhoz vezetik.

Mindezeknek biztosítékul pedig kiváló gondot fordítsunk arra, hogy célszerű gazdálkodással az intézményeket vagyoniilag szilárd helyzetbe hozzuk.

Levelek Elszaszból.

I.

Saarburg, 1908. aug. 12.

Midőn Bismark az 1870/71-iki porosz-francia háború befejezése után a megalázott franciáknak Frankfurtban a békefeltételeket diktálta és azok közé a legsúlyosabb pont gyanánt Elszasz-Lotharingiának a német birodalomhoz való csatolását is felvette, a franciák megütközve kérdezték, hogy mikép tartja a vaskancellár a nemzetközi jog elveivel összeegyeztethetőnek az említett két tartomány elfoglalását egy olyan háború kifolyásaképp, melynek nem területi hódítás képezte az indítókát és célját?

Tényleg a porosz-francia háborúnak nem területi hódítás volt a szülőke, hanem egyszerű hatalmi kérdés. A spanyol örökösödési kérdésben Napoleon a francia álláspontnak akarta megszerezni a döntő súlyt. Mikor ez Poroszország ellenzése miatt akadályokba ütközött, a franciák császára megüzente a háborút Poroszország királyának. Arra, hogy győzelem esetében — a mit minden francia holt bizonyosnak tartott — Poroszországból akár egy talpalatnyi területet elfoglaljon, III. Napoleon nem gondolt.

Joggal kérdezhették tehát a franciák, hogy miért akar Bismark foglalni, mikor a háború nem területi kérdés miatt keletkezett? De a vér és vas embere cinikus rövidséggel csak azt válaszolta: Elszasz-Lotharingia német eredetű tartományok, azoknak a német birodalom kebelében van helyük.

Német eredetű tartományok, ebben Bismarknak igaza volt. De akkor már francia tartományok voltak, ezt meg a franciák állíthatták teljes igazsággal. S ezen a vegyes népjelleg az a 38 esztendő, mely a két tartományt a német birodalomhoz való csatolása óta lefolyt, semmit sem változtatott. Elszasz-Lotharingia népén ma is meglátszik a német eredet és ma is uralkodik felette a francia kultúra szelleme.

Ha akár a szokásait, akár a gondolkodását vagy kedélyvilágát nézzük ennek a népnek, teljes lehetetlenség lesz azt a németek vagy franciákhoz sorozni. Jellemének összes tulajdonságai olyan sajátos keveréket képeznek, melyből egységes nemzeti jelleg nem domborodik ki. Nem olyan öntelt, mint a német, de nem is olyan hiú, mint a francia. Nem olyan alakos, mint amaz, nem olyan felületes, mint emez.

Többet beszél, mint a német, de kevesebbet, mint a francia. Vallásossága is szerencsésen elkerüli a két nagy nemzet lelki szélsőségeit. Az elszászi nem konok a hit dolgaiban, de nem is entusiastikus. Áldozatkészsége nem túri a fukarságot, de a nagylelkű bőkezűséget sem ismeri. Családi viszonyai nem olyan bensők, nincsenek annyira áthatva a családiasság érzéseinek melegétől, mint a hogy azt a német népeknél észlelhetjük, de nem is olyan szomorúan lazák, mint a franciáké.

A népjellem mellett ez alkalommal főképp a mezőgazdasági állapotok kötötték le figyelmünket. A ki az agrikultura remekművét látni akarja, jöjjön Elszaszba. Vannak Délfranciaországban is gyönyörűen művelt területek, a költők által megénekelt Provence viruló mezői, vannak Angliában olyan mintagazdaságok, melyeknek tanulmányozására nagy kirándulásokat rendeznek a művelt nemzetek gazdái: de a *kisbirtok-gazdálkodásnak* csodálatos fejlettségét csak Elszasz képes felmutatni.

A tartomány felső részét szelíd hajlású hegyek határolják, melyeknek erdőborította lankás oldalai között sík-egyes rónaság terül el. Alsó-Elszasz már egészen róna, mint az asztal. Emlé-

keztet a mi tiszai Alföldünkre, csak nem szabad a síkot határtalannak képeznünk. Nagy táblákról, mértföldekre kifizető birtoktestekről itt beszélni sem lehet. A rónaság hátán, mint tengeren a szigetek, tíz-húsz holdnyi területet elfoglaló kis erdők bukkannak fel. Ezek fát szolgáltatnak a kis gazdának — többnyire szerszámfát — és tenyészfészket nyújtanak a rovarirtó madaraknak, melyek, mint köztudomású, hű barátjai a gazdának.

A sárgás agyagú föld kivétel nélkül mindenütt olyan, mintha rostán szitálták volna át. Göröngyöt, hantot, barázdákra tapadt súlyos rögöt, itt ugyan göröcsövel sem lehet találni. Gabonát keveset természetnek, úgy látszik csak annyit, a mennyi a fogyasztásra szükséges. De annál több takarmányt, a mit megfejt az a körülmény, hogy köztudomás szerint, Elszasz világhírű állattenyésztéssel bír. Nagy keletje van itt a burgundi répének, melyet ilyen virulásban sehol sem láttunk.

A kis parcellákra osztott földek, a sok zöld takarmány és kapás növény miatt, inkább egy kertnek, mint községi határnak a képét mutatják. A zöld táblák között csak minden negyedik-ötödik parcella után vonul végig egy sárga csík: a learatott gabona tarlója.

Ha Irlandot zöld szigetnek hívhatják, úgy Elszasz megérdemli a zöld mező nevet. És milyen zöld mező ez! Nem fonnyadt, nem gazos, hanem üde, friss és tiszta. A napsugár mosolyogva fűdik a gyönyörű növényzeten, ragyogó harmatgyöngyökben, a szem az anyatermeszetnek ezen bársony szőnyeges terraszán kellemmel megpihen.

Adieu.

Ujdonságok.

Kanonoki kinevezések. A hirlap aug. 22-iki száma a következő hirt hozta: „A vallás és közokt. m. kir. miniszterem előterjesztésére gróf *Batthyány* Vilmos dr. fölsz. püspök trencsényi főesperesnek a székesegyházi főesperességre, *Mihálik* József zsolnai főesperesnek a trencsényi főesperességre, *Kutvaszer* István gradnai főesperesnek a zsolnai főesperességre, *Kondor* István idősb mesterkanonoknak a gradnai főesperességre való fokozatos előléptetését jóváhagyván, az eként megüresedett ifjabb mesterkanonokságot dr. *Bartossik* Antal tiszteletbeli kanonok, mocsonoki esperes-plebánosnak adományozom és *Hátrik* János drétomai esperes-plebánost ugyanazon székesegyház tiszteletbeli kanonokjává kinevezem.

Kelt 1908. jul. 14. Ischl-Baden.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

A két egyházi férfiú kitüntetésé, mely az egyházmegyei papság kiváló tagjaiban hozott elismerést a jeles tulajdonoknak és jutalmat a nagy érdemeknek, nemcsak a székeskáptalanban, hanem az összes nyitraegyházmegyei papság körében örömet fog kelteni.

Mind a kettőt a lelkészkezdés magasztos munkája közben kereste föl a magas kegy jutalmat szerző figyelme, amely pályán kivált *Bartossik* Antal buzgósága által az Isten akarata szerint dolgozni óhajtoknak dicséretes példaképpel szolgált. Dr. *Bartossik* Antalban Mocsonok hívei legjobb atyjukat veszítik el, a kerületi papság szerető társától fog megválni. A nyitrai székes káptalan azonban s a város társadalma szeretetreméltó és tevékeny egyénnel gazdagodik, aki kivált a társadalmi téren a tapasztalat nagytökejével, az áldozatkészség és szorgalmas munkálkodás szép adományaival fogja gyarapítani eddig is nagyszámú érdemeinek sorát. Szívünk legőszintébb érzelmével üdvözöljük mindkét kitüntetett ferfiút, kívánva, hogy a méltán megérdemelt kitüntetésnek mennél tovább örvendhessenek.

A két egyházi férfiú életrajzi adatai a következők:

Dr. *Bartossik* Antal született Zsolnán 1854-ben szegény iparos családból. A gimnáziumi osztályokat Zsolnán, Nyitrán és Esztergomban végezte, a hittudományokat a budapesti egyetemen hallgatta, hol egymásután a legszebb sikerrel tette

le a hittudományi vizsgálatokat. 1879-ben pappá szentelték s ugyanekkor a nyitrai főgimnáziumhoz tanárnak neveztetett ki. 1890-ben a kisebb papnevelő leikiigazgatója is lett. A kettős állásban elismerésre méltó tevékenységet folytatott 1898-ig, mikor a mocsonoki plebániái javadalmat nyerte el. Érdemei elismerésül 1893-ben sz.-széki ülnökké s 1906-ban címz. kanonokká neveztetett ki.

Hátrik János szül. Vágbeszterczen 1851-ben. Nyitrán végzett tanulmányai befejeztével 1874-ben pappá szenteltetett. Mint segédlelkész egy ideig Csáporon működött, hol időközben adminisztrátor is volt. Mint segédlelkész legtöbb évet töltött Drétomán, hol *Schnircz* Márton halála után plebánossá is lett. Itt működött a hívők osztatlan szeretetének örvendő a lelkészkezdő pályá rögös útján, míg nem a kitüntetés megjutalmazta az ő munkáját.

Katonai kitüntetések. *Polónyi* János százados a Ferenc József-rend lovagjává neveztetett ki, *Váray* Lajos alezredes a katonai érdemkeresztet kapta s *Garay* Géza főhadnagy a Signum Laudis kitüntetést nyerte. Az aug. 18-án ő Felsege születése napján a sátoztáborban volt ünnepélyes isteni tisztelet után *Cech* József tábornok az összes tisztek s a legénység jelenlétében gratulált a kitüntetetteknek.

A király születés napja. A magyar nemzet hűséges szeretete, melylyel koronás királyához ragaszkodik Nyitrán is örvendetes ünneppé avatta augusztus 18-át I. Ferenc József apostoli királyunk születése napját. Az ősi székesegyházban ünnepélyes istentisztelet volt, melyen a város színe-java megjelent, hogy az Ég Urához fohászkozzék a magaskorú uralkodó életéért. Az ünnepélyes szentmisét Gróf *Batthyány* Vilmos dr. püspök koadjutor végezte fényes papi segédlettel. Jelen volt az egyháziakon kívül Gróf *Wilczek* Frigyes főispán, ki ez alkalommal póstyéni tartózkodását megszakítva sietett székhelyére s képviselve voltak a katonai s világi hivatalok. Délben *Bende* Imre megyés püspök úr 60 teritékű ebédet adott, melynél az agg főpásztor lélekemelő szavakkal éltette a népmilliók szeretetének örvendő koronás apostoli királyt. Az ebédnél a központi papságon kívül jelen voltak: Gróf *Wilczek* Frigyes főispán, *Cech* József tábornok, *Burget* Lajos alezredes, *Névery* Ignác táblabíró, *Schell* Zsigmond őrnagy, Dr. *Radnay* Miksa főtörzsorvos *Pongrácz* Kálmán kir. tan., közjegyző, *Orel* Géza peuzügyi tanácsos, *Simonffy* Gyula törv. bír., *Winkler* Gyula árvaszéki elnök, *Faschler* Ferenc polgármester, Dr. *Gyürky* Geysa m. ügyész, Dr. *Biringer* Ferenc kórházi igazgató és számos tisztviselő és polgár.

Tisztelgés Kossuth Ferencnél. A Pöstyénben időző kereskedelemügyi m. kir. miniszternél, mint annak idején lapunkban is közöltük, a nyitrai megyei pártszövetség küldöttségileg óhajtott tisztelegni. A küldöttségben, mint értesülünk, a tagok tekintélyes száma vesz részt. A tisztelgés aug. 24-én déli 1 órakor a Rónai szálló előcsarnokában lesz. Összejevetel ugyanazon nap 1/2 órakor a szálló előcsarnokában.

Kitüntetés. *Fábray* László katonai lelkész aug. 15-én Wienből Badenbe helyeztetvén át, ez alkalomból koronás arany érdemkeresztel lett kitüntetve.

Kinevezések. A vármegye főispánja a felsőköröskényi állami elemi iskola gondnokságához elnökké *Mérey* Lajos országgyűlési képviselőt, tagokká pedig *Eissen* Géza földbirtokost és *Kuplin* Lajos gazdasági ispánt; a korlátköihez elnökké *Hofer* Tivadar közjegyzőt, tagokká pedig *Rezsnyák* Pál, *Krchnavy* József, *Vittek* Flór és *Holoska* István földmivészeket; a lestényihez elnökké *Sporzon* Ernő földbirtokost, tagokká pedig *Fogt* Vilmos uradalmi intézőt, *Bartalos* Ferenc közjegyzőt és dr. *Kulka* Henrik körorvost, a miavaihoz elnökké *Jeszenszky* Béla kir. járásbíró, tagokká pedig id. *Németh* Károly gyógyszerészt, *Jancsó* Gyula plebánost, *Mares* Lajos községi jegyzőt és dr. *Filberger* Gyula járási főszolgabíró; a nagybábihoz elnökké *Hencz* Kálmán közjegyzőt, tagokká pedig *Lelkes* Károly segédjegyzőt és *Degma* Mátyás földmivest; a saághoz elnökké

Pfeifer Antal földbirtokost, tagokká pedig Radványi József körjegyzőt és Szliscsik János földmivest; végül a szentistvánfaluihoz elnökké Fekete János körjegyzőt, tagokká pedig Pekár Pál földbirtokost és id. Mandelik Lajos malomtulajdonost kinevezte.

A főispán körútja. Előző számunkban már megemlékeztünk arról a körútról, melyet gróf Wilczek Frigyes főispán jelenlegi tartózkodási helyéről, Póstyénből kiindulva a vármegyében megkezdett. Galgóczi, vágújhelyi és nagytapolcsányi útjairól vett tudósításainkat a múlt heti ketős ünnep miatt már szombat reggel megjelent számunkra való tekintettel csak rövidítve tehetjük közzé. Tudósításaink kiegészítésül jelentjük, hogy sokkal lelkesebb s ünnepeesebb fogadtatásban volt Wilczek grófnak útjaiban része, mintsem az közölt tudósításainkból következethet: lelkesebb s ünnepeesebb ügy külső nyilvánulásaiban, mint az őt fogadó járások előjárói, előkelőségei és közönségei érzelmeit, ragaszkodását illetőleg. Nagytapolcsányból folyó hó 14-ikén reggel titkára kíséretében Nyitrazambokrétre utazott a főispán. A nyitrazambokréti feldiszfitt állomáson a főispánnak csaknem egy órával megkésített vonatát több mint 100 főnyi közönség — élén az előjárókkal — várta kitartóan, zuhogó esőben esernyőkkel. Itt *Dopcsányi* István járási főszolgabíró szépen átmondott és szónokilag előadott beszéddel üdvözölte a járás nevében gróf Wilczeket, ki meleg hangon mondott köszönetet. A főispán a főszolgabíróval hajtattott a községbe hosszú kocsisortól követve. A felállított diadalkapunál megállott a menet. A főispánt itt *Blaskovich* Gyula takarékpénztári igazgató üdvözölte a község nevében, mire a főispán hasonló szíves válaszszzal felelt, majd a körülbelül 200 főre tehető közönség sorfalai közt a főszolgabírói hivatalba hajtattott. Itt a következők tisztelgését fogadta: a szkacsányi esperesi kerület, a gazdák, a járási tanítók, az iparosok, a kereskedők küldöttségét, továbbá a jegyzői kart. A hivatal-vizsgálat után a Társas-körben a főispán tisztelőre adott bankettre gyűltek a járásbeliek. Ebéd alatt *Kelecsényi* Béla esperes-plébános köszöntötte fel az ünnepeletet, ki azonnal válaszolt. Pohárköszöntőt mondott még dr. *Dingha* Béla, budapesti ügyvéd, a megye szülöttje; beszédében Wilczek főispánnak kineveztetését egy új, szabaddabb, s őszintébb aera elkövetkezését jelezte. Wilczek gróf az idő rövidsége miatt Nyitrazambokréten ez alkalommal látogatásokat nem tehetett, és ebéd után Trencsénen át visszautazott Póstyénbe.

Iskolai beiratás. A helybeli r. kath. felsőbb leányiskolában a beiratások szept. hó 1. 2. 3. és 4. napján d. e. 9—12. és d. u. 3—6 óráig tartanak.

A F. M. K. E. közgyűlése. Zsolna trencsénmegyei nagyközség már megtette az előkészületeket, hogy méltóan fogadja a F. M. K. E.-tet, mely szeptember hó 3-án ott fogja tartani az évi közgyűlést. A kereskedelmi miniszter és a kassa—oderbergi vasut igazgatósága a közgyűlés alkalmából az egyesület tagjainak kedvezményes utazást engedélyezett. A F. M. K. E. elnöksége fölkéri a tagokat, akik erre a kedvezményes utazásra és elszállásolásra igényt tartanak, hogy *Clair* Vilmos főtitkárnál (Nyitra) f. évi augusztus 25-ig részvételüket bejelenteni sziveskedjenek.

Szabó Ferenc szinigazgatói engedélye. Az Országos Színészegyesület központi irodája Szabó Ferenc, a nyitravármegyei nemzeti színház jövődi igazgatójának szinigazgatói jogosultság iránti kérvényét, mivel a kellő biztosítékot letette s állomáshelyének elnyerését igazolta, e hó 14-én pártólólag terjesztette fel a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez. Szabó társulatának szervezésével most foglalkozik s ez ideig is már több elsőrendű művészt és művésznőt toborzott maga köré. A nyitrai műpártoló közönség tehát bizalommal tekinthet a jövő színiévad elé s Szabó szervező képessége eleve is elég garanciát nyújt arra, hogy művészi igényét minden tekintetben ki fogja elégíteni.

Családi idill. Horeczki Mór, nyitrai lakos régebbi idő óta családi perpatvarban él sógorával Auerbach Herman nyitrai lakossal. E hó 14-én Auerbachot a Páruta 27. sz. háza előtt a haragos sógor egész családjával, nejjével és három nagy fiával megrohanták, s a nagy túlerő ellen meg védekezni sem képes sógort annyira elpáholták, hogy véres sebekkel borítva maradt a csatatéren. A sógori szeretet ezen vehevens kinyilvánulásának nagy nézőközönsége akadt, s a csődület passzív résztvevői közül nem akadt senki, aki a szorongatott sógort az operáló familia boszút

töltő karmai közül kiragadta volna, még végre is az előkerült rendőrség vetett végett a harcnak. Az ügy folytatása egy bünyefitő feljelentés, s későbbben egy izgalmas epizódokat ígérő bírósági tárgyalás.

Ékszerajándék a F. M. K. E.-nek. Lőcséről egy névtelen egy arany mellűt, három kis opálkövel, két arany kékélgombot „Sándor” felirással és három arany inggombot küldött a F. M. K. E. titkári hivatala címére, a rendeltetés minden különösebb megjegyzése nélkül. Miután a csomagon a küldő megnevezve nincsen, a F. M. K. E. elnöksége a hazafias adományért ez úton mond köszönetet a névtelen ajándékozónak.

A gerencséri zárdát mint értesülünk, nonsokára átadják rendeltetésének. Eddigiek szerint szeptember 8-ikán lesz a zárdá megáldatása, ekkor vonulnak be az irgalmas nővérek is, kiknek nagy része a tapolcsányi zárdából van áthelyezve.

Az érsekújvári távbeszélő hálózatnak a nyitrai forgalomba történt bevonása. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekeltséget, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur megengedte, hogy az érsekújvári városi távbeszélő hálózat, a Nyitra és Érsekújvár közt kiépült 2311. számú áramkör útján, a nyitrai környékbeli forgalomba bevonassék és a bevonással egyidejűleg egyfelől érsekújvári másfelől a nyitrai környékbeli távbeszélő hálózathoz tartozó Vágújhely, Póstyén, Lipótvár, Galgóc, Alsóvárasd, Nagytapolcsány, Nagyappony, Czabay Alsókörsökény, Nyitraivánka, Nagysurány egymásközi forgalmában a környékbeli díjszabás alkalmaztassék. E szerint a nevezett környékbeli távbeszélő központok bármelyikéhez kapcsolt előfizetők közül azok, a kik évi 240 (120, 360) koronát fizetnek, ezen előfizetési díjért saját állomásukról, a nyitrai környékbeli távbeszélő hálózatán belül, tehát az érsekújvári városi távbeszélő hálózat előfizetőivel is beszélhetnek. Nem előfizetők, illetve olyan előfizetők, a kik csak a helyi forgalomban kívánnak részt venni s mint ilyenek a környékbeli helyett, a városi díjszabásnak megfelelő évi díjat fizetik, a nyitrai környékbeli forgalomban folytatott beszélgetésekért, 5 percenként 1 koronát fizetnek. Tekintettel arra, hogy az érsekújvári távbeszélő hálózat városi jellege megmaradt, az érsekújvári távbeszélő előfizetők, a városi díjszabásnak megfelelő évi díj mellett, ugy a feentnevezett környékbeli, mint a nyitrai városi hálózat előfizetőivel folytatott beszélgetésekért 1 koronát fizetnek. A nyitrai városi távbeszélő hálózat előfizetői ellenben, a nyitrai környékbeli hálózathoz tartozó, feentnevezett központok előfizetőivel, a városi díjszabásnak megfelelő évi díjért; azonban az érsekújvári városi távbeszélő hálózat előfizetőivel 1 korona díj fizetése mellett beszélhetnek. A környékbeli forgalomban váltott díjköteles szolgáltatási értesítések díja 40 fillér. Ezen új díjszabás folyó évi szeptember hó 1-én lép életbe.

A F. M. K. E. évkönyve 110 oldalon beszámol mult évi működéséről. E lap hasábjain sokat foglalkoztak az egyesülettel, tárgyilagos bírálatot hoztak a működéséről, ami annak idején nagy port vert fel, azonban adatainkat megcáfolni nem tudták. Sajnos, most is csak azt írhatjuk, hogy az egyesület nem akcióképes, fennállása óta a panszlavizmus óriási arányban megerősödött, és az általános választói jog behozatalával erősödni fog, ez ugyan nem a F. M. K. E. hibája, hanem megállapítása annak a szomorú ténynek, hogy az egyesület működése 26 évi fennállása óta „nem alapul egységes tervszerű programon, valamint szervezete nélkülözi azon egységességet, mely bármilyen akcióhoz mindenké elött szükséges” (Panszlavizmus ellenszerei 126. l.) Ez tény. Az egyesület sokat markol, de keveset fog; hangzatos frázisokban nem szűkkeblő, de másként fest a valóság. Miért távozott Edelsheim Gyulay gróf, mindenki tudja, miért tartott oly soká az új elnök keresés, közismert tény, pedig vérzik sok magyar ember szíve, midőn látja, mennyire hódít a panszlavizmus. De igen messzire mennénk, sokat kellene írni, s azért az elnökség címére néhány megjegyzést teszünk, ha megszívlelik, jó, ha nem, a közönség nem fog fölmelegedni az egyesülettel szemben, pedig szükség volna támogatásra az bizonyos. A nyitrai kultur palotáról, az „En újságom”-ról beszélünk. Az istenitizsletkezés a F. M. K. E.-nek semmi köze, a hazafias papság tudja kötelességét; a „közmuvelődési nap” rendezése gyöngé idea; az évkönyv rövidebb lehetne és nyomtatni kellene Nyitrán. Főleges lenne az „Országos Közmuvelődési Nagygyűlés”

egész fejezete, a törvényhatósági választmányok 30 oldalra terjedő taglalása sokkal rövidebb lehetne, nem kell annyira tömjénezni az emberi hiúságnak, a F. M. K. E. könyvtáiról szóló részt szállítsuk le legalább 50%-al, hányan olvassák, azt bizalmas uton kérdezzük meg a helyszínen. A tanítók jutalmazása igen kevés. A könyvtárak létesítését még most korai dolognak tartjuk, magyar könyv olyan ember kezébe való, aki magyarul tud, csak példát hozok: Nagybecécs, Alsószőlősn és Csernén még nem tudnak annyit magyarul, hogy megérthessék a magyar könyvet, s még hozzá annál kevésbé, ha holmi excentricus agyú franciák művének fordítása. Az 1909. év költségelirányzatából kiemeljük, hogy az adminisztrálás 14,930 koronába kerül. Főlegesnek veljük kiadni nyomtatványokra 4000, hivatalos lapra 400, hivatalos utazási költségekre 1000, évkönyv költségeire 1000 koronát. 81,720 korona összegből a valódi és reális célt szolgálja, az óvodák szükséglete 43,426 kor. 33 fillér, ez a F. M. K. E. célja, csak ez uton lehet magyarosítani, de ezt a célt csak azon esetben érjük el, ha concentricus körökben hódítunk, ha lassan, de biztosan építjük az óvodákat tervszerűen egy vidéken, ha már megmagyarosodott a község, megyénk a szomszédba, és így tovább hódítunk. Terv nélkül célt elérni nem lehet. Ha a nagyközség a reális eredményt látni fogja, minden ember az egyület támogatását előmozdítja, de a jelen viszonyok mellett csoda, hogy még 6950 tagja van egy igazán nemes célt maga elé tűzött együletnek. Valahol lesz baj, gondolkozzék a vezetőség, és hozza meg a gyógyítóírt, ne hangoztassuk jelszavakat, hanem tervszerűen és önfeláldozóan működünk és alkalmazzuk a nagy Széchenyi szavait egy kis módosítással: „Csak az használhat az egyesületnek, aki attól semmit sem vár.”

Schurmann feleséggyilkosról lapunk aug. 15-iki számában megjelent híreinkre a nyert felvilágosítás alapján közöljük, hogy a megnevezett beteg felvételének megtagadása körül a helybeli közkórházat nem terheli semmi mulasztás. Sajnálatos, hogy nálunk a közveszélyes bűntevő elmebeteg elhelyezése is nehézségekbe ütközik, az orvoslás e téren a kormány sürgős feladatát képezi. A tényleg fenforgó viszonyok mellett javításra szorul a belügyminiszterium 1893. évi 46650 sz. rendelete, melynek értelmében a bűnvád terhe alul jogérvényesen felmentett elmebeteg a kir. ügyészségek részéről a közigazgatási hatóságoknak átadandók a további elhelyezés céljából. Mert ha ily elmebetegket sem lehet bármikor elhelyezni, célszerűbb lenne az elhelyezésről előre gondoskodni és az átadást mindaddig függőben tartani, míg a felvétel valamely gyógyintézetben biztosítva nincsen, s akkor elkerülhető, hogy az elmebeteg az e célra semmiesetre sem alkalmas rendőri fogházakban nem lesz kénytelen ügyének elintézéséig napokon át vesztegelni. Külömben is a házi rend és fegyelem megóvása érdekében a szóban forgó elmebetegnek a nyitrai közkórházba való felvétele ellen, annyi fontos ok forgott fen, hogy ezeknek mérlegelése alapján a belügyminiszterium felvételét a lipótmeezi gyógyintézetbe észrevétel nélkül azonnal elrendelte.

Összeharapta a szamar. Bogyi Mihály, 4 éves nyitrai fiút Kaproncai Bálint nyitrai lakos szamara e hó 19-én annyira összeharapta, hogy szenvedett sérüléseivel a kórházba vitték ápolás végett. A bős állat a közelébe jutott kis fiúcskát már-már halálra kizozta volna, ha Holka István városi kocsis, ki szerencsére a tett színhelyére ért, ki nem szabadítja veszélyes helyzetéből.

A Jézustársaság vagyoni jogi helyzete. A hol a kath. egyház üldözéseiről van szó, mindig ugyanaz az ellenség. Változatosság kedvéért majd a zsidóság, majd a szabadkőmivesség, majd a protestantizmus áll a harcvonalba, de mindenki tudja, hogy a szabadkőmivesség csak a zsidó törekvés exponense, a protestantizmus pedig saját kárakra szintén az ugratja folyton a kath. egyház ellen. Így van ez nálunk is, hol a katolicizmus emancipálta a zsidóságot, melynek organumai most csupa hálából a saját otthonából szeretnék kiverni. Az a hír, hogy a kultuszminiszteriumban törvénytervezet készül a Jézustársaság vagyoni jogi helyzetéről, a zsidósajátban azonnal dobra került, mint „a jezsuiták kiváltságainak Magyarországon való törvénybe ígatása”, s arcátlan hazugsággal fejtegeti, hogy a Jézustársaság alkotmányos intézkedéssel be sem fogadtatott az eltörlés után hazánkban. Mi felel meg a valóságnak a fentírt hírből, hivatalosan megerősítve nincs. Annyi bizonyos, hogy az autonómia megoldásával, mely most már elodázhatatlan, együtt jár számos oly intéz-

kedés, mely a Jézustársaság vagyoni helyzetét is szükségképen tisztázza. De ehhez legkevésbé van köze a zsidósajtónak. Ami a Jézustársaság törvényes vagy törvénytelen befogadását illeti, tény, hogy az 1687. XX. tc. alapján törvényes jogon van Magyarországon a jezsuita szerzet mint testület, melyet e törvény az országban és kapcsolt részeiben bevettnek és állandósítottak mondott ki. E törvény soha el nem töröltetett, tehát a mai napig érvényben van. XIV. Kelemen pápa 1773-ban kibocsátott Dominus et Redemptor noster bullája, mely a Jézustársaság-rendjét törölte, Mária Theresiától nyert tetsvényjog alapján nálunk is kihirdetett ugyan, de midőn VII. Pius 1814-ben a Jézustársaságot ismét helyreállította, Kelemen pápa intézkedése hatályát veszítette, s nálunk az 1687-iki állapot ismét helyreállott, sőt 1853-ban a rend meghívásának tényével elismertetett. A Jézustársaság befogadására vonatkozólag új törvényre csak akkor lett volna szükség, ha XIV. Kelemen pápa bullája nemcsak a jezsuitarendet, hanem a magyar 1687. XX. törvénycikket is eltörölte volna. Erre csak nem tartja jogosultnak a pápát az a zsidósajtó, mely máskor a tisztán egyházi ügyeknél is a pápának a magyar ügyekbe való beavatkozásáról szokott kiabálni. Egyébként ha a Jézustársaság vagyoni helyzete rendezése komolyan szönyegre kerül az országházban, a magyar katolicizmusnak lesz reá gondja s a hozzá szükséges ereje is, hogy e katolikus intézmény jogai sértetlenül megővassanak. Csak nem jutunk oda, hogy hazánk óriási katolikus többsége, mely ujjal sem bántja a zsidók és zsinagógák birtokait és jogait, az egyházat és annak leghasznosabb intézményét a Jézustársaságot templomaik és rendházaik birtokából kiverje. S ha a zsidósajtó mégis azt reméli, akkor tapasztalni fogja, hogy a kath. türelemnek is van határa.

Egy gyümölcskereskedő harca a cigányokkal. A rutka—kralovai országon, Kralova felé haladva, kóbor cigányok megtámadták egy nyitramegyeyi, vesztenci völgyi gyümölcsárut, s mialatt ez a cigányok figyelmét kocsijának hátuljában elhelyezett egy szalmával töltött zsakra terelte, azt állítván, hogy pénze ebben van elhelyezve, sikerült forgópisztolyát kirántania s a zsákmány fölött marakodó bandára több lövést tennie. A cigányok a lövések hallatára elfutottak, egyik társuk azonban, akit a lövések találtak, halva maradt a helyszínén. A gyümölcsárut a holttestet kocsijára helyezve, a kralovai csendőrséghez hajtattott s maga jelentette fel a vele történeteket. A vizsgálat adatai a jogos önvédelem mérvét ez ideig is igazolják; a további nyomozás folyik.

Notórius család. Vnucskó Lukács 26 éves, darázi illetőségű, volt ügyvedi irnok, e hó 20-án tolonc uton Nagytapolcsányból a nyitrai rendőrség fogházába került ismét. A város területéről kitiltott, javíthatatlan s már több ízben büntetett család Nagytapolcsányban alnév alatt a csalások egész sorozatát követte el s mivel a károsultak ellene vádindítványt nem tettek, illetőségi helyére toloncolják. Mivel ezen jómadár, időközönként különféle ürügyek alatt városunkban mégis megfordul, már eleve figyelmeztetjük olvasó közönségünket, hogy vele szemben a legnagyobb óvatossággal járjanak el.

Agyonverték a haragosai. A szesz mértékeltelen élvezetétől felízgatott nyers és műveletlen paraszt erő legujabb véres áldozata egy javakorbéli törekvő parasztagazda, kit haragosai a legkegyetlenebb módon, orozva meglesve, saját portájának közelében gyilkoltak le. Szklenár Boldizsár 34 éves, darázi földműves, e hó 16-án, este tíz óra felé haza tartott a falu korcsmájából s midőn alig volt egy puskalövésnyire a házától, lesben álló haragosai az utcán megtámadták s kövekkel és dorongokkal addig verték, még a helyszínén lelket ki nem adta. Az okozott zajra elősiető falubeliek ott találtak már vérbefagyva az áldozatot az utca közepén, a tetteseknek pedig teljesen nyoma veszett, mert a nagy sötétségben a menekülő gyilkosoknak észrevétlenül sikerült eltűnniök. Dr. Ötvös Béla tb. főszoltabíró, Pivinger Emil helyettes járási orvos és négy csendőrkíséretében azonnal a helyszínére szállt ki s a hulla orvosrendőri szemléjének megejtése után a nyomozást a legerélyesebben fogantatotta, mely csakhamar teljes eredményre is vezetett. A meggyilkolt áldozatnak ugyanis a faluban sok haragosa volt, a kik közül egynéhányat a gyilkosság estéjén is együtt láttak a korcsmában az áldozattal, sőt az ital mellett veszekedés is fordult elő közöttük. Ezen alapon megindulva csakhamar kézre kerültek a gyilkosok és pedig: Cívány Tamás, Szklenár Imre, Fogada Lajos, Varga István,

Vnucskó Lukács, Paulovics Zsigmond és Veres Péter, mindannyian oda való földművesek személyében. A teljesen megtört bűnösök együttes megbeszélés folytán, korcsmából kijövet, mámoros állapotban követték el tettüket s bűnüket részben önmaguk ismerték be, részben pedig a tettestársak vallottak reájuk. Vallomásuk szerint mindnyájan nagy mértékben mámorosak voltak s végzetes tettük csakis ennek tulajdonítható. A törvényszéki boncolást Dr. Biringer Ferenc és Dr. Babó Emil nyitrai kórházi orvosok a kir. ügyész és vizsgálóbíró jelenlétében ejtették meg s az áldozat hulláján 10 súlyos sebet konstataáltak, a melyek az azonnal beállott halál feltétlen okozói voltak. A meggyilkolt, kit neje s négy kiskorú gyermeke sirat, összeférhetetlen természetű birt s ezért a f-lu népségével már több ízben került ellentétbe, sőt házastors és összeférhetetlen természete miatt hosszabb börtönbüntetést is szenvedett s dacára ennek, a börtönből kikerülve, nem vetette el régi természetét, hanem folytonosan kereste az ellenségeskedést falubelijeivel. Csakis ennek tulajdonítható, hogy oly végzetessé vált ezen természete s felülnő a gyilkosságban résztvevők nagy száma is, a miből haragosainak nagy számára is következni lehet. A gyilkosokat a tettet követő napon vasraverve szállították be a nyitrai kir. ügyész-ség fogházába, hol letartóztatásba vettek.

Köszönetnyilvánítás és alázatos kérelem. A lótosai újonnan építendő róm. kath. népiskolára és belső felszerelésére adakoztak: Gróf Mailáth György 150 koronát és Dr. Ernszt Sándor orsz. képviselő 100 koronát. Midőn ez uton a nagylelkű tanúgy barátoknak úgy a magam, mint szegény hűveim nevében a leghálásabb köszönetemet nyilvánítom, egyúttal esedezem a kath. tanúgy lelkes támogatóinál, lennének kegyesek némi segéllyel ezen szent ügy előmozdítására hozzájárulni. A jó Isten előtti is kedves az ilyen alamizna, melylyel nemcsak a kath. tanúgy előmozdítatik, hanem a valóban szegény nép terhén is könnyítetik. A kinek módjában van és érdeklődik a kath. tanúgy iránt, áldozzon néhány fillért alamizna képen, a mit a lótosai róm. kath. iskola-szék a legnagyobb hála-köszönettel fogad. Grében János plebános Lótos u. p. Óbeszterce (Trencsén vármegye).

Értesítés a jövő 1908/9. tanévre. A nagytapolcsányi állami polgári iskolában az 1908/9. tanévben a beiratások, felvételi és javító vizsgálatok szeptember 2—5. napjain d. e. 8—12 óráig fognak eszkezőltetni; a magánvizsgálatok pedig szept. 3-án tartatnak meg. Az első osztályba jelentkező tanulók a beíratásra csak szülőikkel vagy azok helyettesével jelenhetnek meg. A polgári iskola első osztályába szabályszerűen csak oly tanuló léphet be; a) aki életének legalább 9. évét betöltötte; b) akinek az elemi iskola negyedik osztálya számára kiszabott tantárgyakban elegendő jártassága van s ebbeli ismereteit esetleg e végre elrendelt felvételi vizsgálat útján igazolja. A felvételi vizsgálat díjmentes. A felvétel alkalmával köteles a tanuló: 1. keresztlevelét (születési bizonyítványát), 2. iskolai bizonyítványát és amennyiben életének 12 évét már betöltötte volna — újraoltási bizonyítványát is bemutatni. Azon tanuló, ki a polgári iskolában egy vagy két — de legfeljebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot nyert, csak javító vizsgálaton léphet a megfelelő osztályba. A javító-vizsgálatra becsátást kérő folyamodvány 1 koronás bélyeggel ellátva, augusztus hó 15-éig nyújtandók be az intézet igazgatóságához. Aki e határidőt elmulasztja, köteles az osztályt megismételni. A javító vizsgálat díjmentes. Tandj egész évre 10 kor., beíratási díj 4.30 k., értesítődíj 1 k., utazási alapra 1 kor., mely díjak közül a három utóbbit a beíratás alkalmával minden tanuló köteles megfizetni; a tandj fizetés alól azonban fölmenthető a tanuló, ha e kedvezményt szülője, vagy annak helyettese a királyi tanfelügyelőséghez intézett folyamodásban kéri s ha bizonyítványában egynél több elégséges osztályzat nincs. A kérvényhez — mely a beíratás alkalmával az igazgatónak adandó át — csatolandó: 1. iskolai bizonyítvány, 2. egy évnél nem régebb keletű szegénységi bizonyítvány, mely esetben a folyamodvány és mellékletei bélyegmentesek.

Az új büntető novella üdvös rendelkezései. A mult héten szentesített törvény a büntető tkv és bünvádi perrendtartás kiegészítéséről és módosításáról oly intézkedéseket tartalmaz, melyek a közérkölciség javulását föltétlenül előmozdítják. Ilyen elsősorban a fiatal bűnösök javítása. A 12—18 év közti vétkeket, ki a bűnösség felismeréséhez kívánt belátással birt, a bíró nem utalja mindjárt javító intézetbe vagy bezárásra,

hanem a) dorgálást, b) próbára bocsátást, c) javító nevelést s végül csak d) fogházbüntetést alkalmaz. A próbára bocsátáskor a bűnös ítélet-hozatal nélkül egy évig a szülők vagy arra alkalmas intézetek felügyelete alatt szabadlábbon hagyatik. Javításnak ott jut hely, hol a fiatalkorút a környezet romlás veszélyének teszi ki. A törvény elsősorban tehát a javítást tartja szem előtt, mit a társadalom közreműködésével óhajt elérni. Szintén jó hatásúnak ígérkezik a feltételes elítélés. Az egy hónapnál kevesebb időre ítéltnek a bíróság a büntetést föltételesen elengedheti. Ha három évig jól viselkedik, a büntetés többé nem hajtható végre, újabb vétség esetén azonban a kiszabott büntetést végrehajtják. A megérdemelt büntetéstől való szabadulás reménye, mint a példák mutatják, hathatósan serkent a javulásra. A leánykereskedők csúnya üzemeit szigorú büntetéssel sújtja az új törvény. A kerítés vétsége 2 évig terjedhető fogházzal; a nyilvános házakba s külföldre szállítás 5 évig terjedhető fogház és 1000—5000 kor. bírsággal sújtja. A ki üzletszerűen vagy ismételtén gyakorolja 5—10 évi fogházzal és 2—8000 kor. bírsággal büntethető. A leánykereskedés embertelen ügynökeinek tehát, kik mellesleg szólva zsidók, itt is befellegzett. Méltányos intézkedés az is, hogy az élelmiszer és tüzelőanyag vétkei elsajátításánál a szigorú büntetés nem 4, hanem 10 kor. értékű kárnál történik. Szivtelenség volt, hogy sok szegény ember, kit az éhség és dermesztő hideg vitt arra, hogy kis fát szedjen másébol, meg némi ennivalót, börtönbe került, míg sok gazember ezeket sajátította el csalással, lopással, s nem ritkán ügyesen kikerülte a büntetést, vagy aránylag csekély megrovás alá esett.

Tűzkárosultak segélyezése. A helygyminiszter a vármegye főispánja előterjesztésére a beregszeghi tűzkárosultak segélyezésére 800 koronát adományozott.

A nagytapolcsányi áll. polgári iskola mult évi értesítője ékes jelét adja, hogy ezen intézet mennyire fölülmulja a nyitrai és vidéki hasonló intézeteket. Öt éves az intézet, de a tanári kara nemcsak tanít, de nevel is. Örvedetesen elismerjük, hogy ahol hazafias, tudományos, vallásérkölcsei dologról van szó, az intézet derék tanári kara kiveszi részét, ennek bizonyosága *Klacsó Győző* tanulságos értekezése, mely egy szabad lyceumi előadásának rövid, velős s érdekes vázlata. A tantestület 10 tagból áll a hitoktatákon kívül, a tanerők nagyon igénybe vannak véve 21—22—23—25 óra hetenkint kicsit sok. A fegyelmi, vallásérkölcsei, tanulmányi ügyek rendes mederben kifogás nélkül haladnak, ami a tanári kar éberségének oka. A hivatalos ünnepeleken kívül rendeztek a „Tanítók háza” javára hangversenyt, mely 590 koronát jövedelmezett. A tanulók száma 239, ezekből 96 katolikus és 127 zsidó, ami óriási százalék. A lányok osztályozása jobb, mint a fiúké, ami természetes, mert a leányövendék sokkal szorgalmasabb, mint a fiú. Magánvizsgát tett 37 fiú, 18 leány. Iskolai rendszabályok, tantervkülömbözteték és szükséges tudnivalók zárják be az értesítőt. X.

A munkásbiztosító pénztári illeték. A nyitrai iparos körökben, úgy a mesterek, mint munkások köztöt általános a panasz a miatt, hogy az illeték rendkívül magas és folyton változó, úgy hogy az iránt tisztán tájékozódni szinte lehetetlen. Fölvilágosításul közöljük, hogy a betegség esetére biztosított tagok járuléka átlagos napibér osztályok szerint fizetendő, melyek a 908. aug. 1-ével életbelépett alapszabályokban az országos m. és b. bizt. pénztár állapított meg. A tagok a tényleg élvezett bér szerint sorozatnak osztályokba. A kereset nélküliek, pl. tanoncok a legkisebb napibér osztályba. A napibér osztályok átlagos összegének az a százalék a fizetendő járuléka gyanánt, a mely százalék az illető alkalmazott foglalkozásának minősége szerint az országos pénztár által megállapított. Ez a megállapítás nem egyforma, hanem foglalkozásonkiat és helyenkint változó. A járulékösszeget maga a munkaadó vagy alkalmazott is könnyen kiszámíthatja, ha tudja az egységeket: a napibér átlagot és a helyi, illetve foglalkozási százalékot. Ha pl. az alkalmazott a IV. osztályba tartozik, s itt a napibér átlag 6 kor., a helyi, illetve foglalkozási százalék 3, az ily alkalmazott után naponként 18 fillér járuléka fizetendő. A baleset biztosítási költség utólag számítatik föl. E végből minden munkaadó január 31-ig évenként kimutatást küld a munkabérekről, a pénztár közli vele a kiróvó számítás eredményét s ő az összeget 30 napon belül megfizetni tartozik. Itt említjük meg a pozsonyi keresk. és iparkamara azon közleményét, mely a kerületébe

tartozó érdekltség tudomására hozza, hogy az országos munkás betegsegélyző és balesetbiztosító pénztárnak f. évi augusztus hó 1-én életbe lépett alapszabályai értelmében az állandó munkások után a heti járulékok az egész hétre fizetendők, de csak hat napi munkabér arányában. Az időszaki munkásoknál pedig, vagyis ha a munka viszonytartama nem egész hétre terjed ki, a járulékoknak csak megfelelő hányada fizetendő, minden megkezdett nap azonban egész napnak számít.

A meggazdagodás titka. Ily címen több héttel ezelőtt egymásután két közlemény jelent meg lapunk hasábján, melyben a nagytapolcsányi szeszfinomító viselt dolgaival foglalkoztunk. Annak idején ezen közleményeinkre Felsenburg Henrik igazgató nyilatkozatot is küldött be lapunkhoz, sőt egy más nyitrai lapban arról is szó esett, hogy közleményünk miatt sajtóper indítottak. Utolsó szavunk ebben az ügyben az volt, hogy bevárjuk a megindult vizsgálat eredményét, amikor is érdemlegesen intézhetjük el az ügyet. Ma már alkalmunk van arra, hogy vállalt kötelezettségünket részben törleszthessünk, mert tudósítónk ezeket írja:

Kiss Jenő nyitrai pénzügyi fogalmazó, mint a pénzügyminiszter által kiküldött vizsgálóbiztos, 1908. évi július 7-től 10-ig bezárólag a nagytapolcsányi szeszfinomító ellen folyamatba tett pénzügyi hihágási ügyben a vizsgálatot foganatosította. A vizsgálat meglepő eredménnyel járt és nem csak a már ismert 20 kilós vassal való visszaélés kiderítésére, hanem sokkal súlyosabb és több esetre irányult. Nagy baj volt a szeszfinomító körül, az érdekelt Felsenburg család össze-vissza kezeskedett egymásért s egymásután vettek fel különböző bankoktól pénzeket, hogy a kiszabott bírság által okozott egyensúlyt megteremtsek. Értelhető az ijedelem, mikor ez a derek társaság már eddig 23 esetben többször volt büntetve, illetve pénzbírsággal sújtva. Szeretnők most már ezeket utasítani a nyilatkozni szerető Felsenburg Henrik úr mosakodásait, ugyan mi jót tud ki-szűntni még? Hát a sajtóperrel hogyan állunk? Ezt is jó lenne tudni? Legyen nyugodt az egész társaság. Nagytapolcsányban is vannak éber szemek, amelyek nagyon is ellenőrzik az állam java ellen elkövetett galádságokat, s majd a legközelebbi alkalommal egy részletben ezekről fogunk beszámolni.

Az áruló lámpafény. Turanek Mihályné nyitrai lakosnő, a nyitrai csendőrszárvező, e hó 20—21-ke közti éjjelen lámpavilággal felment a csendőrszárvező padlására s az ott elhelyezett csendőrlégénységi ládákat sorba nyitogatva, azokat dezsmálni kezdte. Éjjeli két óra körül az egyik felébredt csendőrnek feltűnt a padlásról áramló fény s tüzet sejtve, felsietett a padlásra, hol a házi szarkát éppen a legnagyobb munkában tetten érte. Feljelentették a büntető bíróságnak.

A nagytapolcsányi irg. nővérek 21 évi áldásdús működés után folyó hó 18-ikán délutáni vonattal elutaztak a városból. Nem hirtelen jött, de annál fájdalmasabb volt a bucsuzás, valósággal diadallal kísérték ki a jó nővéreket a vasúti állomásra. A kath. polgárok a végtelenségig vannak elkésereve, a zsidófaj pedig kárörvendőleg örül, hisz most már Tapolcsány lesz az ujkori Jeruzsálem. A nővérek iskolája és lakása a városházán volt, alattuk a telekkönyv és fiúiskola, egyik oldalról a járásbírósi fogház, másik oldalról a járásbírósi udvaruk nem volt, hanem az udvaron voltak a tűzoltáshoz szükséges hordók, a tűzoltói szertár, a ház előrészt elfoglalta a városi tanács-terem, jegyzői iroda, pár év előtt könyvkereskedés, borbély üzlet és egy rituális kávéház. Három tanterem (II—III, IV—VI. osztály és óvoda) tanításért kaptak a 440 tehát összesen 1220 koronát, ismétlő iskoláért 100 koronát, ebből élt 4 nővér. Az előjáróság csak tisztességesebb lakást kért, az ügy esztendő óta húzódik, tavalyi évben fölmondott a rend, de egy évig várt, s ezalatt nem történt semmi, azután újra fölmondtak, s hosszabb idő után az új leányiskolát a temetőben akarták fölépíteni, a fiúiskola természetesen lett volna elállamosítva. Azonban a rend nem mehetett a temetőben való építésbe már azért sem, mert messze van a templomtól, s miután semmi sem történt, azért eltávolították a jó nővéreket. A polgárok deputációkat menesztettek mindenfelé, de a bajon segíteni nem lehetett, az előjáróság annyit ígért, hogy visszahelyezi a nővéreket, és olyan helyre építteti az új iskolát, hol a nővérek testi és lelki jóléte kárt nem szenved, — ha ezen új iskola jól és kellően lesz felszerelve, és mivel ezen főt említett — szinte nevetséges fizetést nem kapták meg kellően — kikötötték, hogy kellő

időben kapják meg, amiből elhessenek. A polgárok kétségbe vannak esve, és minden áldozatra készek, de mint sokan mondják, az egész hazavona és mindennemű késleltetés nem egyéb, mint tervszerű államosítás azok részéről, akik a kath. érdekek előmozdítására hivatalból és lelkiismeretből kötelezve vannak. Egyéb nincs hátra, mint hogy a tapolcsányi polgárok emeljék föl az új iskolát, de addig is tartsák fenn a leányiskolát világi tanerőkkel, ebből semmi szin alatt ne tágtssanak, mutassák meg, hogy a katolikus ügyért áldozni tudnak minden és bárhonnán jövő akadály ellenére, azt a kis katolikus érületet tartsák meg gyermekeik boldogulása érdekében. Ha ép-penséggel vezető elem szükséges, nézzenek körül, megtalálják.

Öngyilkosság. Szegedrázs községben Luprich Mihály, a Tarnóczy-uradalom gulyása, az uradalom pajtájában felakasztotta magát s mire reá találtak, már halott volt. Az öngyilkosságot búskomorságból követte el s azt megelőzőleg is már többször megkísérelte, még végre sikerült sötét szándéka.

Legényvirtus. Alsóelefánt községben a mult héten éjjeli időben csupa legényvirtusból Fixel András és Fazekas János odavalló parasztleányok Foltin Alajos éjjeli őrt megtámadták s annyira elverték, hogy súlyosabb természetű sérüléseket szenvedett. Feljelentették a büntető bíróságnak.

Hurokra került betörők. Vágkirályfa községben e hó 8-án elfogták Szadion Dániel miavai illetőségű csavargót, a ki a megelőző éjjel a községben egy ház padlására betört s onnan nagymennyiségű ruhaneműt ellopott. Megelőzőleg rövid időközökben Tornócon és Apácaszakallas községekben is hasonló betöréseket követett el, a melyeket most szintén számon kérik tőle. — Ugyancsak Vágkirályfán e hó 11—12-ike közti éjjelen Vince Izidor ottani napszámos Benes Lajos zárt kamrájába hatolt s onnan készpénzt és ruhaneműt lopott 150 kor. értékben. — Radosna községben Streicher Adolf ottani korcsmáros jégvermet régebbi idő óta Horvát Rezső kovácsinas rendszeresen aképp fosztogatta, hogy maga készített alkulcsossal a jégverembe hatolt s onnan mintegy 200 üveg sört emelt el. Rajtacsípték s átadták a büntető bíróságnak.

A telefonoszlopok ellenségei. Felháborító kulturálatlan hajlamokkal dicsekedhetik Úrminc község, hol még a telefonoszlopok sincsenek a rakoncátlan elemek előtt biztonságban. A községben keresztül vezető 34 telefonoszlopon összesen 52 drb. elszigetelő csészét kődobással használhatatlanná tettek Bitra József, Czabaj Mihály, Nasticzky Mihály, Martiska Mihály, Kovácsik Ferenc és Petruska István a tavarnoki cukorgyárban alkalmazott 17—20 éves fiatal munkások, kik Úrminc község nagyérdemű szülőit. Gonosz tettükért a bíróság előtt fognak számolni s az 52 koronára becsült kárt vagy megfizetik vagy leülik.

Rablótámadás. Ligóczy József, gépész a csermendi határban Schnittlinger Vilmos csermendi korcsmárost a határban levő erdőszélen megtámadta és egy borbé burkolt vasbottal összevissza addig verte, míg Schnittlinger össze nem esett, s a verés következtében eszméletét veszítette. A tehetetlenné tett korcsmárostól a gaz támadó elrabolta 60 koronáját, de nem sokáig élvezhette nyomorult úton szerzett bűnös zsákmányát, mert a megtámadott feljelentésére az Apponyi csendőrség rövidesen elfogta és vizsgálat alá helyezte.

Tájékoztató a kath. polgári leányiskolák tantervére és tankönyveire vonatkozólag. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium által kiadott polgári leányiskolai tantervet csak az állami, községi, társulati és magán polgári leányiskolák kötelesek életbe léptetni, a hitfelekezeti, nevezetesen a kath. polgári leányiskolák (zárdai polgári iskolák) számára a nagyméltóságú püspöki kar írja elő és adja ki a tantervet az 1868. XXXVIII. t.-c. értelmében. Ő főmagassága Vaszary Kolos bibornok hercegprimás 3100/908. sz. leiratával oly utasítás kapcsán küldte meg az Országos Kath. Tanügyi Tanácshoz a nagymélt. vall. és közoktatásügyi miniszter úrnak a polgári leányiskolák számára kiadott tantervét és f. évi 40483. sz. a. kelt rendeletét, hogy a Tanács annak alapján a kath. polgári leányiskolák tantervének javaslatát sürgősen elkészítse. A kath. polgári leányiskolák főtiszt előjáróit, kik tájékozódás végett a Szent-István-Társulathoz avagy a Népművelőhöz fordulni szivesek voltak, ennel fogva tisztelettel értesítjük,

hogy az állam által kiadott tanterv reájuk nézve nem kötelező. A nagymélt. püspöki kar nevében a bibornok-hercegprimás már utasította a Tanácsot, hogy a miniszteri tanterv alapján a kath. polgári leányiskolai tantervet sürgősen elkészítse. Mindaddig tehát, míg a kath. polgári leányiskolai új tantervet a nagymélt. püspöki kar ki nem adja és elő nem írja, intézeteink (zárdák) a régi kath. polgári leányiskolai tanterv szerint kötelesek tanítani, s így az eddig használt tankönyveket továbbra is használhatják, föltéve, hogy azok a nagymélt. püspöki kar megbízásából működő kath. tankönyvvizsgáló bizottság által kath. polgári iskolák számára engedélyezve vannak, mert hangsúlyozzuk, hogy kath. tanintézetekben csak a kath. iskolák számára engedélyezett s a Szt. István-Társulat által kiadott hivatalos jegyzékbe fölve tankönyvek használhatók, úgy a polgári leányiskolában mint általában a felsőbb leányiskolákban, az elemi és a tanító-, tanítónőképzőkben is. — A nagymélt. püspöki kar által kiadott fegyelmi szabályzat I. fejezet 4. §-a o) pontja értelmében a tanító fegyelmi vétséget követ el, hogyha az egyházközség által nem engedélyezett tankönyvet használ. A Szent-István-Társulat gondoskodni fog, hogy az új kath. polgári leányiskolai tantervhez kellő időben megjelenítse a szükséges tankönyveket s a kath. polgári leányiskolák nagyontisztelő vezetői akadálytalanul választhassanak a megfelelő és megbízható szellemű kath. tankönyvekben. Az 1908—9. tanévben tehát még a régi tankönyvek használhatók, mert az új kath. polgári leányiskolai tanterv a kath. Tanügyi Tanács által a most kiadott állami tanterv alapján csak az 1909/1910. tanévre készítheti el. Különben maga Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter úr is — a tanulók és szülők érdekeinek megóvása és kiméltése céljából úgy intézkedett f. évi 67020. sz. pötrrendeletében, hogy úgy az I-ső mint valamennyi osztályban még az 1908—9. tanévben a régi tankönyvek használhatók. A kath. polgári leányiskolák főt. előjáróit arra kérjük, hogy várják be, míg a nagymélt. püspöki kar az új kath. polgári leányiskolai tantervet kegyesen kiadja és az egyházi főhatóság annak használatát elrendeli, ami minden valószínűség szerint az 1909—10. tanévre megtörténik és ez időre a Szent-István-Társulat kath. polgári leányiskolai tankönyvei is részint átdolgozva, részint mint teljesen új könyvek elkészülnek, hogy azután azokat a kath. intézetek használatra bevezessék.

Tűzesetek. Vágvecse községhez tartozó Zsidófalván e hó 13-ikán d. u. fél 7 órakor az izraelita hitközség ház épülete ki nem deríthető okból kigyulladván, az elharapódzott tűz öt lakóházat, számos mellék épületet valamint egy farraktárt 9000 K. értékben elhamvasztott; Prasic községben folyó hó 12-én Kuchan Márton ottani molnár lakháza és malomépülete 5000 K. értékben esett a tűz martalékául; Udvarnok község határában a mult héten Balog Márton 10 éves tehénpásztor a „Rabel“ nevű erdőszélén a szárazfüvet játéklul felgyújtotta, a tűz elharapódzott az erdőbe is s ebből mintegy három holdnyi területet 1000 K. értékben elhamvasztott. A kivonult lakosság csak nagy erőfeszítéssel volt képes a romboló elemnek gátat vetni.

Országos Zarándoklat a Szentföldre. Nagyságos és főtiszt. dr. Giesswein Sándor kanonok, biersi apát, országgy. képviselő vezérlete alatt és számos pap közreműködésével Országos Zarándoklat indul f. évi október hó 1-én a Szentföldre, a melyet a Szentföld magyarországi hivatala rendez.

Árak: I. oszt. 700., II. oszt. 550., III. oszt. 300 korona. Programokkal és felvilágosításokkal szivesen szolgál a Szentföld magyarországi biztosi hivatala Budapest, II., Margit-körút 23. szám. Plebánia hivatal. 106. 9—15.

Telefon.

Vevidicus. A szomorú valót ismerjük. Úgy leközölni lehetetlenség, de különben is leközölt cikkünk ki volt szedve.

Kiadó lakás!

Piarista-utca 21. sz. alatti házban 3 udvari szobából és mellékhelyiségekből álló lakás november hó 1-től kiadó. — Bővebbet: özv. Plech Péternénál, Szél-u. 4. 130. 1—2.

Czukrászda-átadás!

Nyitra város és a vidék nagyrabecsült közönségét tisztelettel értesitem, hogy

czukrászdámat

augusztus hó 1-én Poor Kornhauser Antalné úrnőnek átadtam. Ez alkalomból nem mulaszthatom el, hogy a mindenkor tapasztalt szives és jóindulatu támogatásért nagyrabecsült vevőimnek köszönetet ne mondjak. Ezután arra érdemes utódomat is szives és becses pártfogásukba ajánlva, maradok teljes tisztelettel

özv. Plech Péterné.

Tisztelettel tudatom Nyitraváros nagyérdemű közönségével, hogy ez év augusztus hó 1-én, özv. Plech Péterné úrnő cukrászdáját átvettem s azt a mai kor igényeinek megfelelőleg berendeztem.

Minden igyekezetemmel oda fogok törekedni, hogy a nagyrabecsült közönség legfinomabb izlését is kielégítő finom és friss cukrász sütemények és egyéb cukrász áruk; valamint nem gyári, de saját készítésű bonbonok, cukorkák s befőztek álljanak minden időben igen tisztelt vevőim rendelkezésére.

Alkalmi és esküvői megrendelések, torták, krémek, parfettek, forma fagyaltok, keresztelői kuglóffok, kalácsok és mindenféle kávéhoz; valamint jour sütemények a legizlésebb kivitelben, különös gondossággal s ami fő jutányos áron készíttetnek.

A közönség szives és jóindulatu támogatását kérve maradok teljes tisztelettel

Poor Kornhauser A.-né.

129. 2-2.

Egy jó házból való fiu tanoncnak felvétetik

Huszár István könyvkereskedésében

NYITRÁN.

114. 2-2

Szolid és pontos kiszolgálás!

Gombárik István

úri és női fodrász

Nyitrán, Tóth Vilmos utca II. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek teljesen megfelelő higiénikusan berendezett

díszes úri és női fodrász-termét.

Végez és raktáron tart mindennemű e szakmába vágó úri és női hajmunkát, úgymint hajbetétet, frizeteket, loknikat, frufrukat, egész és félpárokákat, hajfonatokat minden színben, női fésülést, haj-és szakálfestést, ugyszintén tyukszemvágást jutányos áron. 92. 15-52.

Vesz vágott és kifésült hajat. Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.

Minden előfizető a kiszolgáláshoz szükséges keféket, fésűket, hajport, bajuszkötőt, szivacsot s a többi tartalmazó fiókot kap.

Kifésült hajból fonatokat, loknikat s egyéb hajmunkákat a lehető legolcsóbban készít.

Vidéki megrendelések pontosan a beküldött hajminta szerint lelkiismeretesen, utánvét mellett eszközöltetnek.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Két, jó házból való, négy, középkiskolát végzett, fiatalember gyakornoknak vétetik fel VEREBÉLY GÉZA úri és női divatárúházában Nyitrán.

Csak azok ajánlata vétetik figyelembe, akik szülőiknél vagy rokonainknál laknak. 121. 6-0.

Legmegbízhatóbb cég!

Kitüntette az Országos Ipar-egyesület nagy ezüst érmével.

SULGAN ANDRÁS

42. 29-52. CIPÉSZ

NYITRÁN, MEGYEHÁZ-U. 7.

Ajánlja a nagyérdemű közönség szives figyelmébe modern berendezésű

nagy cipőraktárát

Továbbá ajánlja felsőrész készítményeit és bőrkereskedését a t. cipésmester urak figyelmébe. Raktáron tart legjobb bel- és külföldi bőröket: angol bagaria, chevreaux, box és borjubört stb., valamint az összes cipész kellékeket. Mérték utáni felsőrész kidolgozására különös gond fordítatik.

Vidéki megrendeléseket gyors és pontos kiszolgálás mellett eszközöl nagyban és kicsinyben. Érzékeny és hibás nővéssű lábakra nagy figyelem fordítatik.

Gyors és pontos kiszolgálás, olcsó árak!

Gyors és pontos kiszolgálás, olcsó árak!

Legmegbízhatóbb cég!

Verebély Géza

legnagyobb és fővárosiasan modern berendezésű uri- s női divat árúháza Nyitrán, Tóth Vilmos-utca 4. sz.

(a Szarvas-szálloda mellett)

Az iskola idényre ajánlja a cég: **intézeti kelengyéit.** **Fiú és leány** fehérneműit, harisnya, zsebkendő, kötény, keztyű cikkeit, **szolid kivitelben s legjutányosabb árakban.**

Elsőrangú cérvászon gyártmányok, szines és fehér asztalneműek, Schroll-sifon, kitűnő pamutvásznak, női és férfi fehérneműek.

Menyasszonyi kelengyék 200 kor.-tól kezdve.

A cég 4 éves rövid fennállása óta 36 kelengyét szállított.

A cég egyedüli reklámja: a határozottan szabott, jutányos árakban, megbízható, jó minőségű árúk nyújtása. 10

A cikkek árai és minősége bármely versenycégével hasonlíthatók össze.

Szigoruan szabott árak; azonnali fizetésnél 5% pénztári engedmény.

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN.

146.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát, — valamint

férfiszabó-műhelyét,

melyben ugy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, ugymint téli és nyári öltözeteket, felöltöket, reverendákat, cimadákat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít.

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

SINGER Co. VARRÓGÉP RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

NYITRA, VÁRMEGYEHÁZ-UTCA 15. SZÁM.

94. 14-52.

Ezen jelzéssel ismer-

hetők fel azon üzle-

tek, a melyekben a

SINGER-varró-

gépek árusítatnak.

Ezen jelzéssel ismer-

hetők fel azon üzle-

tek, a melyekben a

SINGER-varró-

gépek árusítatnak.

Övjük ezennel vevőinket leghatározottabban oly gépektől, melyek más kereskedők által „Eredeti Singer” név alatt ajánltatnak. Miután mi gépünket sohasem adjuk kereskedőknek, a más oldalról ajánlott „Eredeti Singer” gépek csak régi, használt, harmadik kézből beszerzett varrógépek lehetnek, melyekért nem garantálunk és az esetleges pótrészeket nem szállítunk.

Mielőtt
személy-, jelző- v. építési
KÖLCSÖN (90. 14-32)
íránt intézkednék,
kérjen díjtalanul prospektust
MELLER L. EGYED
BUDAPEST
IX., Lónyay-utca 7.
Telefon-Interrubhan
46-31.

Alapított
1897-ben.

Alapított
1897-ben.

165. 40-52.

Kenczler Lipót szücsmester Nyitra Erzsébet-út 13.

Óvakodjunk a molyoktól!

Óvakodjunk a molyoktól!

Csak egy minden tekintetben megbízható intézet van, a hol **szörme árúinkat**, a nyári idény alatt, **moly kár ellen megóvhatjuk**, és ez **Kenczler Lipót** szücsmester vezetése alatt áll.

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a **természetes szénsavas ásványvíz** erre a legbiztosabb óvoszer.

Minden külföldit
fölkörmül **hazánk**
természetes
szénsavas vizek
királya:

a mohai **ÁGNES-Forrás**

Millenniumi nagy
éremmel kitüntetve.
Kitünő asztali bor-
és **gyógyvíz**, a
gyomorégést

rögtön megszünteti, páratlan étvágygerjesztő, használata valódi áldás gyomorbajosoknak.

Mint természetes szénsavdús ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúvíz; dús szénsav-tartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógysónál fogva kitünő szere a legkülönfélébb **gyomor-, légcső- és húgyszervi betegségeknek**. Azért tehát

Használjuk a mohai **Ágnes**-forrást, ha **gyomor-, bél- és légcsőhuruttól** szabadulni akarunk.

Dr. Kéty.

Használjuk a mohai **Ágnes**-forrást, ha a **vesebajt** gyógyítani akarjuk.

Dr. Kövér.

Használjuk a mohai **Ágnes**-forrást, ha **étvágyhiány** és **emésztési zavarok** állanak be.

Dr. Gebhardt.

Használjuk a mohai **Ágnes**-forrást, ha **májbajoktól** és **sárgaságtól** szabadulni akarunk.

Dr. Glass.

Háztartások számára másfél literesnél valamivel nagyobb üvegekben minden **kétés értékű mesterségesen szénsavval telített víznél**, sőt a szódavíznél is **olcsóbban adja**, hogy az **Agnes-forrás** vizét a leg-szegényebb ember is könnyen megszerezhesse.

Kedvelt borvíz!

Kapható minden fűszerüzletben és elsősorú vendéglőben.

Kedvelt borvíz!

Olcsóbb a szódavíznél!

Főraktár: **AITNER FERENC ÚRNÁL, NYITRÁN.**

68. 21-24.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mászt nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.